

Om (ikke) at lære af historien

Erfaringen viser, at det ikke betaler sig at give efter for imperialistisk pres. Men det er ikke desto mindre, hvad en lang række lande gør i den handelskrig, som USA er ved at starte.

Knap havde stormen lagt sig efter *president elect* Donald Trumps krav på at overtage Grønland, og knap var Trump indsat som USA's præsident, før nye politiske chokbølger fra samme kant ramte den allerede hårdt prøvede vestlige offentlighed. Det skulle måske opfattes som en moderation, når den nu indsatte præsident ikke længere talte om militær magt, men "kun" om "straf" – om en handelskrig. Straftolden skulle ramme Canada, Mexico og Kina – USA's tre vigtigste handelspartnere. Og tolden skulle i de to nabolandes tilfælde være "straf" for, at de lod illegale indvandrere og narkotika slippe over grænserne ind i det rene, ubesmittede USA. I Kinas tilfælde drejede det sig vist mest om almindelig modvilje mod denne rival til verdensherredømmet. Danmark blev ikke direkte nævnt i første omgang, men præsidenten lod forstå, at hele EU – og dermed Danmark – kunne vente straf. Også i dette tilfælde nok mest, fordi EU i USA ses som rival, måske den vigtigste, til det amerikanske verdensherredømme, der længe har knaget i fugerne, men som den nye præsident ønsker genoprettet.

Hvad er told?

Man taler om told som rettet mod andre landes eksport, og det er også rigtigt; men den måde, det fungerer på, er lidt mere kompliceret. Selv ikke USA kan pålægge andre lande at betale afgift af deres eksport. Det, USA kan, er at opkræve en afgift, i dette tilfælde 25 procent af de importerede varers værdi, hos den amerikanske importør af de pågældende varer. Importøren har nu tre muligheder: Han (hun, den eller det) kan betale tolden af sin profit; men med en toldsats på 25 procent er det de færreste handelshuse, der kan klare *det*. Han kan sætte sin pris på det amerikanske marked op, hvilket alt andet lige vil betyde lavere salg og dermed også formindskelse af profitten. Eller han kan forsøge at presse sine udenlandske leverandører til at sætte deres pris ned, så han får en større profit at betale en nu i absolutte tal lavere told af. I praksis vil der nok i de fleste tilfælde blive tale om en kombination af alle tre muligheder: Importøren vil forhøje sin udsalgspris så meget, som markedet kan bære, og han vil forsøge at presse sine leverandører under trussel om at aftage mindre; hvad han ikke kan få dækket ind ad disse to veje, må han betale af sin egen profit. Både det eksporterende og det importerende land bliver ramt.

Fentanyl

En af de ting, Canada og Mexico blev beskyldt for som begrundelse for straf-tolden, var eksport af rusgiften fentanyl. Fentanyl er et lægemiddel beslægtet med heroin, men langt kraftigere. Det bruges mod alvorlige smerter, men er i USA også i et enkelt tilfælde brugt ved en henrettelse, og det havde ansvaret for 70.000 amerikanske narkodødsfald sidste år. De to lande skulle standse strømmen af fentanyl ove grænsen ind i USA, forlangte Trump.

Reaktionen i både Canada og Mexico var i første omgang harmdirrende: Hvis USA indførte den 25 procent's told på alle varer, der var truet med, ville de to lande gøre gengæld. Men der gik ikke mange dage, før først Mexico og siden Canada faldt til føje og sendte soldater til grænsen for at standse den påståede fentanylsmugling.

I parentes bemærket: Det vil selvfølgelig være uden virkning. Fentanyl – såvel som andre former for narkotika – er et problem i USA, fordi USA er et sygt samfund. Det kommer, fordi der er efterspørgsel på det. At stoppe det ved grænsen svarer til at ville bekæmpe tyngdeloven. Men i første omgang blev den amerikanske "straf" mod de to nabolande altså udsat i en måned.

Og hvad med os selv?

Reaktionerne i EU har været tilsvarende. Den danske statsminister har gjort sig til af at have sikret sig opbakning fra alle EU-lande, hvis USA skulle forsøge sig med toldvåbenet i Grønlands-spørgsmålet, og skulle USA finde på at ramme hele EU med told, ville der blive svaret igen, sagde alle EU-ledere som med én mund.

Men selv om der blev talt med meget store bogstaver, er sprækkerne i sammenholdet allerede begyndt at vise sig. Et af kravene til EU er, at landene skal købe mere amerikansk fracking-gas (det var også et hovedformål med NordStream-sprængningen), og det har kommissionsformand Ursula von der Leyen allerede lovet at gøre. Og Litauens præsident Gitanas Nausėda er på samme linje. ”Vi har brug for USA på vores side,” siger han ifølge referat i *Politiken*. ”Vi må få ændret dette til ,en positiv økonomisk agenda, købe mere gas eller militær af USA. Tilbyde noget, som er attraktivt for USA.”

Så kan det vel ikke siges tydeligere.

Det er ellers en generel historisk erfaring, at eftergivenhed over for imperialistisk pres ikke nytter; det gør kun ondt værre. Det så man i München 1938 og i Minsk 2015. Endnu en gang ser vi nu demonstreret, at den ”vestlige” verdens ledere ikke har lært af historien.